

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

Investește în oameni !

FONDUL SOCIAL EUROPEAN

Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

Axa prioritară nr.1 „Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere”

Domeniul major de intervenție 1.5 “Programe doctorale și post-doctorale în sprijinul cercetării”

Titlul proiectului: “**Valorificarea identităților culturale în procesele globale**”

Beneficiar: **Academia Română**

Numărul de identificare al contractului: **POSDRU/89/1.5/S/59758**

Cercetător postdoc: Dr. Cristina Balinte
Expert coordonator: Prof.dr. Nicolae Mecu

O cultură potrivită pentru un „Om abstract”

Discursul în centrul căruia se enunță „egalitatea de șanse” se înscrie în categoria formalismelor declarative asupra bunelor intenții la nivelul societății. Dincolo de percepția entuziastă, drept model ideal de uniformizare, este de remarcat că „egalitatea” nu oferă certitudini, soluții de urmat pentru îndeplinirea dezideratului salutar, ci „șanse” – imbolduri, climat favorabil, ocazii propice. Pe scurt, nu există în practică „egalitate de șanse”; în schimb, se poate spera că sunt șanse pentru „egalitatea de șanse”.

Un exemplu în acest sens, al deschiderii retorice umaniste, se regăsește într-o „scrisoare din Paris”, transmisă revistei „Viața românească” de Mihai D. Ralea, din perioada stagiului doctoral la École Normale Supérieure. Textul, în fond mai mult decât o simplă corespondență dintr-un centru de influență, reprezintă un studiu impecabil de imagologie culturală și a fost inclus în numărul 4-6 al publicației ieșeneⁱ.

După ce, în numărul anterior, Mihai Ralea descriese tipologia celor „trei vieți” ale Cartierului latinⁱⁱ, de această dată, tema principală spre care își focalizează interesul se referă la *Caracteristicile etnice* ale francezilor, cărora se străduiește să le identifice mărcile defnitorii ale civilizației.

În acord cu subiectul dezbaterii noastre postdoctorale, prima parte a „scrisorii” problematizează forma de materializare a unei atracții față de Centrul parizian, metropola-cult europeană, către care se îndreaptă nu doar preferințele intelectualilor, ci și ale categoriilor de lucrători-utilizatori ai muncii fizice.

De la bun început, Ralea respinge încadrarea clișeistică, bazată pe stereotipii (le numește „prejudecăți”) de imagine, precum „Franța trimite la civilizație” sau „Germania trimite la seriozitate”. Bineînțeles, civilizația poate reprezenta o țintă pentru cel care se află în căutarea unui astfel de criteriu înalt, însă este improbabil ca ea să frapeze în aceeași măsură cohorta „împeștrițată”, alcătuită din „muncitori analfabeți, parveniți, virgini și unii și alții în ceiace privește categoriile intelectuale”ⁱⁱⁱ, care după observațiile lui Ralea dau semne că s-ar simți la fel de confortabil în mediul francez.

UNIUNEA EUROPEANA

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
SI PROTECTIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

Și totuși se poate obține explicația fenomenului? Considerațiile lui Ralea sunt următoarele: „Străinii vin în Franța, pentru că din toate țările Franța e cea mai aproape de patria orișicui. Francezul se apropie mai mult decât oricine de *omul în genere*, abstract, de omul « în sine », de oricând și de oriunde; el reprezintă omul mediu, rezumativ al tuturor tendinților, al tuturor caracteristicilor”^{iv}. Acest aparent egalitarism este fondat pe trucul conceptului clasic de „juste milieu”, poteca de mijloc pe care se rotunjesc orice asperități, orice ieșiri din contur.

Pentru elitismul intelectual, Franța oferă una dintre esențele tari ale civilizației. Este perfect adevărat. Doar că pe lângă acest element de tentăție restrânsă la un grup social, există condiții familiare *oricărui* [s.n.] membru de grup social, în calitatea lui de om, și, mai precis, există un context pe care acesta are capacitatea de a-l înțelege.

Dat fiind rolul funcțional exercitat de „juste milieu”, Franța devine un spațiu agreabil pentru „europeanul mijlociu”, care nu caută să exceleze, ci doar să se adapteze politicos: „Egalitarismul francez e sincer și veritabil. Deosebirea între straturile sociale e minimă. Dela uvrier la funcționarul sus pus, de pildă, sunt puține diferențe izbitoare. Raționamentul unuia poate fi mai strălucit, ori mai bogat formal: în calitatea lui generală e același. Majoritatea populației o formează proprietarii mici și mijlocii. Noblețta despotică a trebuit să cedeze aici, înaintea altor țări. În schimb tendințele extremiste se înjgheabă cu greu. Partidul comunist e mai slab ca număr și mai puțin viguros în luptă ca oriunde. Baza popurului o formează rentierul semidoct și filistin sau răzeșul chiabur și avar, eroul din *La Terre* a lui Zola, ori din nuvelele lui Maupassant”^v.

În termenii discursului umanist, care atunci când nu reduce la abstract, se încarcă de principii de bunăcuviință, Franța dă exemplul teritoriului favorabil străinilor, atâta timp cât nu se pretind a fi personalități.

„Omul abstract” nu posedă caracteristici de individualizare sau, în orice caz, nu este stimulat să și le clameze. Este o formă cu un fond pe care trebuie să învețe să și-l țină sub control, dacă dorește să aibă șanse de a intra în jocul simulării egalității, proclamat în țara lui Proudhon^{vi}.

ⁱ „Viața românească”, vol. XLV, anul XIII, nr. 4-6, p. 283-288.

ⁱⁱ *Idem*, nr. 1-3, p. 278-279.

ⁱⁱⁱ „Viața românească”, vol. XLV, anul XIII, nr. 4-6, p. 283.

^{iv} *Idem*, loc. cit.

^v *Idem*, p. 284.

^{vi} *Idem*, loc. cit.: „[...] cu eclectismul său conciliant, cu dispoziția sa sintetică, pentru toate contradicțiile, cu revoluționarismul său *petit épicier* e geniul cel mai reprezentativ al acestui popor”.